

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Uredništvo in uprava:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.-- mesečno,
četrtletno K 30.--
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 950. — Inserati po dogovoru.

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Posamezna številka stane 60 vfn.

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, sobota 10. julija 1920.

Št. 151.

Nevarnost nove vladne krize.

Naši pogoji za sprejem petodstotne vojne odškodnine. — Poljski poraz na vsej črti popolen.

Pokriti ognji.

Svetovno vojno, velik obračun z Nemci, o katere smo že davno pred izbruhom 1. 1914 vedeli, da mora priti, smo si predstavljali kot poslednji narodnostni boj v Evropi. Vojna je stara stvar, tako stara, kakor je staro človeštvo. Že če se oziramo na sveto pismo, nam pripoveduje, da je Kajn ubil svojega brata Abelna; torej je borba človeka proti človeku, ki se je pozneje, ko se je človeštvo pomnožilo, prenesla na večje ali manjše skupine, družine, rodove, narode, države, pričela že s prvimi otroci Adama in Eve. Nagibi in vzroki za vojno so bili v različnih časih različni.

Nekatere dobe pa so imele izrazite vojne le radi ene splošne ideje, ki je ončasno pretresala človeški rod. Tako je bila vzrok skoro vseh vojen v srednjem veku vera. Plemena so se bojevala proti plemenom radi verskega prepričanja. Vendar pa nitj tedaj te vojne niso bile čisto verske. V večini slučajev je bila vojna napoved radi vere le pretveza, za katero se je skrival čisto navadni imperijalizem.

Verske vojne so v novejšem času, po-

sebnost v zadnjem stoletju sem, zamenjale narodnostne vojne. Človeštvo se je zavedlo svoje narodnostne pripadnosti ter stremelo za tem, da združi vse člane one narodnosti v eno državno skupino. Narod za narodom se je tako osvobojeval in ujedinjil. Dve največji borbi za narodno ujedinienje sta bila pač nemški in italijanski narod. Evropski narodi so bili pred svetovno vojno že skoro vsi več ali manj ujedinjeni, edino večina slovanskih je še trpela razkosana in podjarmljena pod oblastjo tujih narodov, pravzaprav pa le pod enim — pod Nemci. Radi tega je vsak lahko vedel, da bo prej ali slej prišel tudi slovanski dan, dan, ko se bodo tudi Slovani osamosvojili ter uredili po lastnih narodnih državah. Svetovna vojna bi ravno morala biti borba za slovansko osvobojenje. To slovansko osvobojenje bi morala biti njena vodilna sila, osvobojenje onih drugih manjših tujih narodnih delov, ki še niso bili združeni s svojimi brati pa nekak sekundarni namen.

Nemci so to vedeli in ob početku odkrito povedali, da je to borba s Slovani. Toda, kakor so se verske vojne zlorabljale v imperijalistične namene, tako so se često tudi narodnostne in tako se je zlorabila v

ta namen tudi — svetovna. Pred nastopom Wilsona in njegovih mirovnik smernic smo jasno spoznali, da je svetovna vojna izgubila svoj prvotni in pravi namen. In nas, ki smo stavili vanjo vse naše nade, vse naše upe, nas je obšel strah. Iz pasivnega pričakovanja automatične osvoboditve smo posegli po samopomoči, po aktivnem delovanju, ki je privedlo Wilsona do proklamacije njegovih znanih smernic, ter končno veliko pripomoglo k uresničenju vsaj glavnih pravih namenov vojne.

Ko je nastopil na svetovnem pozorišču nov mož — Amerikanec Wilson, smo si oddahnili in bili smo trdno prepričani, da bo ta vojna zadnja narodnostna vojna, da se poslej človeštvo za narodno svobodo ne bo več treba klati. Ker po njegovih načrtih bi po zaključku miru ne bilo v Evropi nobene podjarmljenega naroda več. Vsak bi bil na svoji zemlji svoj gospod. In v to smo verjeli vse do konca vojne, vse do pričetka mirovne konference v Parizu. Posebno mi Jugosloveni, kot pošten narod smo v to verjeli.

Toda bili smo prevarani v naši najčistejši veri. Oni imperialisti, ki so zlorabili svetovno borbo pred nastopom Wilsona, so

Vinko No va k.

Moj dopust.

(Pisma gdč. E. G. s Kanalskega Vrha).
(Dalje.)

Naenkrat se nam zdi, da stroj ne deluje več s tako silo, brazda, ki jo reže parnik, postaja ožja. Kapitan si je prižgal cigareto: »Iz nevarnosti smo! Po vsej ladji doni. Mornarji mahajo s kapami in pojejo lepo hrvatsko pesem. Žena s krasnim obrazkom se naslanja na mojo ramo, usta ji šepetajo besede hvaležnosti. Tvoje oči me gledajo, kakor si me gledala Ti tisti majski večer, ko si mi dala prvi poljub. Gospod je potegnil iz torbice steklenico vina. Nalije časo in mi ga ponuja. Dam ga gospodični: »Bolje ste potrebni, okrepčajte se!« Pila je res s strastnimi požirki. Nato sem vzel kupico in iskal na njej mesta, ki so se ga dotikale njene žametne ustnice. Opazila je! Še milejši izraz ji je seval iz oči. — Žena ob moji rami je sladko zaspala. Dospeli smo do postaje Šentjuri. Tu smo se mudili malo časa. Opoldan smo bili v Makarski. Tam sem obedoval, pa presneto slabo. Same ribe in pri vseh jedilih sama ribja mast. Moj želodec je že ves pokvarjen. O, da bi bil že na Bajnsicah! Skomina se

mi že po Tvojem kakavčku in po domačem peršutu, pa po Tvojih ustnicah, sladka moja Emčica!

Dodatek v Spljitu:

Popoldne smo se še mudili na otoških postajah. Pušišče, Sv. Peter, Sv. Štefac. V Pušišču je vstopilo mlado, nežno dekle, z njo orožniški stražmojster. — »Kaj je zločinka?« »Kaj še«, mi pravi trgovec iz Makarske, — »zarocenca sta, učiteljica je!« — Stražmojster je bil velik in brkat, rdeč in mozolčast. Nos je imel barven kakor zrela češplja, pa takega, kakor mežnar tisto reč, ki je za sveče ugaševati. Glej ga zlomka. Ta le mlada, drobčkana punčka, ki vzgaja nedolžna srca, pa si vzame moža, ki ima opraviti s samimi razbojniki in hudodelci. — No, bilo srečno!

Zvečer smo dospeli v Spljit. Na pomolju je bilo živo naroda. Govorilo se je hrvatski in laški. Neke kratkokrilke so celo čivkale v slabi nemščini. — Naj bo dovolj za danes. Utrujen sem že! Ustmeno več iz tega lepega obmorskega mesta. Da si mi čila, zdrava in moja, samo moja, v teh željah Te strastno poljublja Tvoj V.

V vlaku proti Šibeniku, 14. maja 1916.

Moja Emči! Sinoči sem imel prav čudne sanje! Stal sem pred nebeškimi vratmi. Sv. Peter me je vprašal po vstopnici. Pokazal sem mu velik krhelj laške granate, pa luknjo na glavi. — »Kar vstopite!« Sočuten in mehak je postal glas nebeškega vratarja. Smuknil sem skozi visoke duri. O jej, kaka svetloba! Povsod samo čisto zlato. Kar vid mi je jemalo. Naenkrat pa se je vsa pokrajina spremenila v goriško okolico. V dolini Grgar na desno v hribu vasica Kal, dalje gori cesta v Madoni, v Podlake, Breg, Podlešče in Banjšico, na levi vas Ravnica. Stal sem na trnovški cesti pred Rijavčevo gostilno. Dolfe Rijavec me je pozdravil že z daleka: »O, tudi Ti tukaj, pridi, pridi, da ga bova spet enkrat skupaj pila!« — »Pa kaj Dolfe, misliš sem, da sem v nebesih!« — »No, saj si vendar in tudi mi vsi! Ali si jih mar nismo zaslužili?« Prihitela je gosa Franica, njegova sestra, pa natakariče. Kar načuditi se nisem mogel. Vstopil sem. Zagledal sem Vašega Pepča, pa Anco; tudi stric Pertot iz Podlešč je bil notri. Tega sem se iz previdnosti izognil, ker sva imela še račun za neko konjsko sedlo. »Pepče, kedaj si pa Ti priromal semkaj?« In pravil mi je: »V Bo

se svojih teženj odpovedali le navidezno, le zaraditega, ker so Wilsona in njegovo vojsko neobhodno potrebovali. Ko je pa niso več potrebovali, so vrgli s sebe plašč čistosti ter postali zopet ono, kar so bili. Spočetka nismo mogli prav verjeti, da je vse to resnica, polagoma pa se je zajedalo v naše duše trpko spoznanje resnice. Bili smo zlorabljeni in z nami vse človeštvo in na čelu vsem Wilson. Wilson je v vsej človeški zgodovini ena najbolj tragičnih postav, kajti ni ga skoro moža, ki bi bil tako zlorabljen, kakor je bil on in z njimi ves ameriški narod. To ve Wilson, ve pa tudi vse ameriško ljudstvo. Amerika je rešila Evropo enkrat, pa je bila zlorabljena, v drugič jo ne bo prišla več reševati.

Konferenca je zapadla oblasti imperijalističnih špekulantov in mesto, da bi se bilo rešilo ono, kar je imela ta vojna rešiti, namreč narodnostno vprašanje, se je mesto par spornih točk ustvarilo na tisoče novih spornih točk. Velik ogenj narodnostne borbe se ni pogasil, ni se dalo človeštvu miru, po katerem je hrepenelo. Ogenj se ni pogasil, ampak samo pokrtil. Pod odejo pa še tle vedno nešteti ognji in bodo tleli dalje, dokler ne bodo eden za drugim prežgali odeje ter zopet švigili na površje. Ti pokriti ognji bodo netili nove požarje še dalje in dalje in človeštvo bo radi par imperijalističnih špekulantov trpelo dalje.

Moč mirovne konference in njene odeje, s katero je pokrila ognje ni bila niti tako močna, da bi vzdržala te ognje vsaj za dlje časa. Že danes, ko ta konferenca niti še končala ni s svojimi »deli«, se že zopet dvigajo ti ognji izpod odeje in na severu in vzhodu gore že veliki plameni. In morda tudi dan, ko bo Evropa zopet vzplamtela ni daleč. Ta ogenj pa bo požgal vse mirovne akte s plešastimi starci ob zelenih mizah vred. Vse novo trpljenje in vse kletve milijonov pa bodo padle na njihovo vest.

Mrtvi kapitali.

Ena najslabših lastnosti našega plemena je polževa počasnost in brezpodjetnost. Često nam mora komaj tujec pokazati kapitale, ki leže mrtvi zakopani v naši zemlji. Toda niti to, da nas opozori nanje, nas ne vzbudi iz mrtvila, čeprav vemo zanje, vendar jih pustimo še nadalje ležati mrtve, brez obrestovanja, mesto, da bi jih izrabili, plodonosno naložili. To je žalostna lastnost celega slovanskega plemena, izvzemši Čeha, ki so se v tem oziru navzeli podjetnosti od svojih nekdanjih tlačiteljev Nemcev. To žalostno našo lastnost je krasno obdelal slavonski pisatelj

drež sem nosil v malin, pa so začeli Lahi s strojnico po meni. Za hruško sem se skrtil, kroglice pa so prevrtale oboje, hruško in mojo glavo! »Hej, hej, ta vojska nas je pa res vse spravila v nebeško kraljestvo!«

Gostilničar Dolfe me je imel rad, še rajši njegova sestra gospa Franica. Kadar je utihnilo fisto srebrno zvonkljanje v mojih plitvih žepih, dajala sta mi pijačo na »poštenje«. In tudi danes sem ga hotel piti na »poštenje«. Gospa Franica je zapazila mojo zadrego. Njen mični obrazek se je dotaknil mojih lic: »Pij, kolikor Ti drago«, mi je šepnila na uho, »saj si bil vrl fant, ker si mi poročeni zlagal verze«. — Bilo je še veliko drugih gostov. Med dekletji je bila tudi tista Zora iz Voglarjev. Inženir Podkrajšek je godel na harmoniko. In plesali smo, peli in pili ter se radovali nad tem, da smo v paradizu.

(K 1232 pril.)

Jose Kozarac v svojem romanu »Mrtvi kapitali«.

Ta lastnost je poleg drugega tudi mnogo pripomogla k naseljevanja tujcev po naši domovini in k njihovi gospodarski in potomnje tudi politični moči, ki je v dneh habsburške vlade pretela zadržniti vrat naši narodni samostojnosti. Ustvaritev lastne države, smo upali, bo napravila temu končno vendarle konec, toda motili smo se. Kajti ne le, da puščamo naše naravne kapitale ležati neizkoriščene, še več, ponujamo jih v eksploatacijo zopet — tujcem. Mesto, ki so ga poprej zavzemali Nemci, prevzemljejo sedaj Angleži, Francozi, Amerikanci. To velja predvsem za Srbijo, pa tudi na Hrvaškem, v Sloveniji in drugod ni mnogo bolje.

V Srbiji so za časa okupacije odkrili Nemci neizmene rudnike bakra, toda ti rudniki leže še danes neizrabljeni. Nemci, ki so spoznali ta greh, so ponudili naši državi pomoč pod jako dobrimi pogoji. Hoteli so razviti pridobivanje bakra, zgraditi vse naprave, tovarne, livarne i. t. d. Za to so zahtevali, da jim prepusti naša država eksploatacijo za dobo 20 let in to pod jako visoko najemnino. Po 20 letih pa bi rudnik z vsem inventarjem prešel v naše državne roke. Naša vlada je to odklonila; kakor čujemo pa se sedaj pogaja tozadevno z Angleži, ki stavijo neprimerno slabše pogoje, toda Angleži so naši »zavezniki«, zato nas lahko izkoriščajo. To je le en sam primer.

Toda ni nam treba segati tako daleč na jug naše države, tu, v neposredni bližini Maribora imamo dovolj takih primerov, najbolj kričeč pa je slučaj elektrarne v Fali. Agromna moč, 50.000 konjskih sil, leži tam mrtvih in neizrabljenih in to le vsled naše malomarnosti. Kajti izgovor, da ni mogoče nabaviti žice, ni noben izgovor, ki bi držal, ko gre le še za par kilometrov. Napeljava sega že eno leto skoro do Studencev. Par korakov pred mestom imamo električne sile kaklikor bi jo zadostovalo za celo deželo v mestu samem pa morajo radi nedostatka gonilne sile životariti cela podjetja in naše ulice, lokali in stanovanja morajo biti ponoči brez razsvetljave.

Vzemimo za primer samo našo tiskarno, ki dobiva sedaj električni tok le par ur na dan, ves ostali čas pa mora obratovanje stati, ali pa se morajo stroji goniti na roko. Vsled tega ne trpi le tiskarna, ampak tudi naš mariborski tisk. Maribor potrebuje neobhodno primerne slovenskega dnevnika, toda brez zadostne gonilne sile, je izdajanje takega dnevnika skoro nemogoče, vsaj pa grozno otežkočeno. Od sedanje mestne elektrarne pa se ne da izposlovati odpomoči.

V Fali leže mrtvi kapitali — izrabiti se jih ne da, ker ni žice. — Prepričami pa smo, da bi se žica našla takoj in da bi Maribor imel dovolj elektrike že v enem samem tednu, če bi podjetje prevzel kak žid.

Lansko leto se nas je tolažilo, da dobimo najkasneje v februarju t. l. tok v mesto, sedaj je julij, o toku pa še ni ne duha ne sluha. Bliža se jesen, bliža zima in kakor izgleda bomo tudi še prihodnjo zimo, če še ne dalje brez luči in gonilne sile. S takim gospodarstvom in s tako podjetnostjo ne le ne bomo napredovali, ampak še nazadovali.

Slovinci! Slovenke! Govorite pousod samo slovenski!

Dnevne vesti.

Radi rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra v pondeljek naš list ne izide. Prihodnja številka izide v torek popoldan.

Vojaška proslava rojstnega dne Njeg. Vel. kralja Petra. Dne 12. julija ob 9. uri pontifikalna sv. maša v stolni cerkvi združena z vojaško parado na Slomškovem trgu. Ob 11. uri oficijelno čestitanje oficirskega zbora najstarejšemu komandantu v Oficirskem domu. Med čestitanjem promenadni koncert pred oficirskim domom od 11. do 12. ure. Zvečer ob 21. uri v veliki dvorani Oficirskega doma slovesno proslavljenje Petrovega dneva, koncert vojaške godbe s sodelovanjem »Glasbene Matices«, potem ples. Na predvečer 11. julija in zjutraj 12. julija izstrelili artilerija 11, oziroma 21 strelcev iz topov. Na to se občinstvo posebno opozarja, da se radi streljanja ne bode razburjalo. Vabila na pripravitev v Oficirskem domu se bodo pravočasno razposlala. Vstop bo dovoljen le povabljenim z družino.

Zmešane pojme o žurnalistih imajo gg. pri »Straži«, čeprav se sami pustijo zasramovati z »žurnalisti«. V 73. številki se namreč obreza ob naš članek, kjer smo govorili o dineju v Narodnem domu o priliki regentovega poseta v Mariboru ter o tem, da se niso povabili tukajšnji žurnalisti. Gg. namreč ne razločujejo med urednikom in med odgovornim urednikom. G. prof. Voglar pa, kakor bo gg. znano, ni bil povabljen kot odgovorni urednik našega lista, ampak kot narodni predstavnik. Sicer pa vsa stvar zadevlje gg. pri »Straži« istotako kot vse druge, ker je to stvar stanovskega ugleda. Če se pa gg. smatrajo za duhovnike in ne za novinarje, naj se potem ne potegujejo za drugi naslov ter naj svoja mesta prepuste ljudem, ki jim bo novinarstvo resno delo in ne postranski šport. Kar se pa »razoglavega« Pirca tiče, bi bil morda vendarle bolj upravičen sedeti pri regentovi mizi, kakor pa kak klerikalen »patrijot« ki je še l. 1918 nazival Srbe in regenta Aleksandra kraljeve morilce.

Kako Nemci izrabljajo klerikalne grehe. (Dopis s Koroške) Pred seboj imam list ki izhaja v Celovcu pod naslovom »Koroško Korošcem« št. 22. z dne 1. aprila 1920. Nemestno bi bilo citirati vse, kar prinaša ta podli list, proti kateremu naša vlada niesar ne ukrene, citatov iz klerikalnih ljubljanskih listov v letu 1914. Vendar, da postavimo našo klerikalno gospodo v pravo luč in gori omenjenemu listu v znanje, da niso bili oni gospodje v letu 1914. predstavitelji naroda, ampak možje podlih namenov. Da je to resnica, vidijo celovški renegatje že v tem, da jo je kolovodja Šušteršič popihal iz Jugoslavije, še bolj pa so se lahko prepričali ob času potovanja regenta Aleksandra po Sloveniji, Slovenci so pokazali, kaj jim je Slovan — regent. Tudi Korošci, koder razširjajo vsled nesposobnosti naše klerikalne ljubljanske vlade ta lažnjivi list nemoteno so prišli pozdravit v Maribor Nj. Visočanstvo regenta Aleksandra. Naši klerikalni gospodi v zrcalo pa sledeči odstavek iz članka »Zavijačil resnice« v omenjenem listu z dne 1. aprila 1920. »Nesramno je trditi, Nemci so povzročili vojno. Svetovali bi le vsakemu, da bere »Slovenca« ali »Domoljuba« iz leta 1914; čudovito se bo vsakemu zdelo, kako so se časi spremenili! Ljubljanski knezoškof Jeglič je govoril takrat k vojakom! »Vi greste v boj zoper zaklete sovražnike samega Jezusa! Možje, kako vzvišen, kako svet, kako Bogu dopadljiv je boj, v katerega ste poklicani! Z Vami je pravica, z Vami je Bog! — Morebiti nekatere od Vas čaka smrt. O junaška smrt, o sveta, o srečna, o mučeniška smrt! Taka žrtev celo vice izbriše!« »Slovenski kmet«, si ti modrejši, si ti več, kot je ljubljanski škof? Ti sovražniki samega Jezusa bi naj bili zdaj naši bratje? Svet, Bogu dopadljiv je bil boj; z nami je bila pravica, z nami je bil Bog! Zakaj samo takrat. Kdo pravi, da ne velja tudi danes isto? Kdo more reči, ko je takrat veljalo, da ni tudi naš boj proti Srbom svet in Bogu dopadljiv? Toda dovolj. Dalje s citati na ista

strani lista. Prav lepo pesem je pel leta 1914. ljubljanski „Slovenec“:

„S kanoni vas pozdravimo, vi Srbi,
Dom hladen vam postavimo ob vrbi,
Z zeleno vas odenemo odejo
In prestol vam operemo krvavi!“

Ker stvari sami ničesar ne koristimo s takimi in podobnimi citati, priporočati bi bilo naši vladi, da malo bolj pazi na razširjenje tega lista med nezavedno ljudstvo. Ni pa tudi dobro, da se list celovskih renegatov tako ignorira. Gotovo bi bilo bolje za celokupen narod, da vlada zavzame odločen boj napram temu listu, da se malo bolj briga za usodo Primorja in ne ponuja imperijalistom Italije svoje roke v spravo, kajti gorje onim možem, ki bi kdaj pristali na to, da se le ped slov. zemlje pusti Italijanom. Gotovo bi nam bolj koristila briga vlade za to, nego za razne Napotnike à la Sušteršiče in odlikovanja klerikalnih mogotcev z redom sv. Save, katerega bi klerikalci, kot verni Benedikti XV. niti nositi ne smeli, ako imajo še kaj značaja in vesti!

Maribor za Reko in Istro? Samo radi kuriozitet in pa da tudi slepci spregledajo, zakaj naši Nemci še vedno računajo na vrnitev Maribora pod Avstrijo, bodi pribita sledeča vest, ki so jo graški Nemci te dni čisto sigurno dobili naravnost iz Londona in jo po svojih tukajšnjih zaveznikih še sveže toplo prenesli v Maribor. Našla se je, sicer nekoliko pozno, naknadna pogodba proslulega londonskega pakta, ki reši takozvano reško vprašanje z enim samim zamahom tako-le: Jugoslavija dobi Reko in Istro, zato pa odstopi Maribor Nemški Avstriji. In sicer naj dobi Avstrija iz okrožja Maribor že ob pre-vrata izdelani nemški načrt: ves svet med Muro in Dravo do slemena Pohorja, čez dravsko polje na vzhodni del Slovenskih Goric vstevši Sv. Lenart do Radgone. Kratkoterminalno vse ozemlje Slovenskih Goric z Mariborom vred, vse to naj lepega dne, čim preje tem bolje, izročimo našim sosedom preko današnje meje. To je v teh vročih pasjih dneh, ko je mestno kopališče še do 1. avgusta zaprto, Drava pa premrzla, naj-novejša toložba »zvestih« SHS državljanov sicer pristnih Germanov v Mariboru. V Gradcu pa to idejo pozdravljajo tudi pristni Hrvatje, zbrani okoli izdajškega kluba hrvatskih čifutskih dezertarjev.

Kje so prazna stanovanja? Blizu 1000 oseb je vsled šolskih počitnic odšlo iz Maribora, najmanj polovico teh se ne vrne več ali si za bodoče sicer spremeni dosedanje stanovanje. In vendar, če greš vprašati na stanovanjski urad za čisto navadno sobo, je nimajo na razpolago. Kako to? Razlagati si moramo to le tako, da stanovanjski urad še do danes nima nobene zanesljive evidence o zasedanju posameznih stanovanj. Strogo kaznovati bi se morali gospodarji, ki izpraznjenega stanovanja, ali sobe ne priglasijo. In potem, kaj naj napravijo samo trije pregledniki za celo mesto in okolico? Naš stanovanjski urad je treba postaviti na popolnoma drugo podlago, sicer je bolje, da še to kar je, zgine.

Romar iz Krčevine. Te dni sem se odločil, da obiščen svojega prijatelja g. Inkreta, našega ljubega gerenta, ali kakor mu pravijo „regenta“. Imel sem več interpelacij; med njimi nekaj „vnebovpijočih“ kakor: slavni zgodovinski most, ki že dve leti nosi po svetu sramoto občine in brezbriznost politične oblasti; regulacijo odkritih vodotokov, v katere se odvajajo vsa nesnaga iz stranišč in ob katerih se odlagajo smetišča iz hiš, ki se nahajajo v mestnem delu te nesrečne občine; izpeljava kanalizacije v ravno omenjenem delu občine; odprava nemških napisov, ki doslej nikakor prelaskavo ne potrjujejo narodno zavednost g. gerenta in njegovega g. šefa. Tudi na račun občinskega gospodarstva sem imel več važnih, nekaj celo — delikatnih vprašanj. Ampak petek, slab začetek, ta pregovor se je tudi nad menoj uresničil. G. gerenta, vulgo »regenta« ni bilo doma. Edini uspeh mojega romanja to pot je bil ta, da sem se že zunaj na vratih zavednega Slovenca g. Inkreta naučil nekaj slovenščine; tam stoji zapisano:

»Pozor Prosim da se vrata Rahlo odpire in tudi zapira.«

Važen napredek na polju naše industrije osamosvojitve pomeni razširjenje in izpopolnjenje litografije Mariborske tiskarne. Mariborska tiskarna je nabavila v najnovejšem času nove moderne litografske stroje, ki ji omogočajo izvedbo vseh, tudi najfinejših naročil, ki so se morala doslej naročati le v inozemstvu. Litografija Mariborske tiskarne je, lahko rečeno, najpopolnejša v naši državi. Sploh pa se Mariborska tiskarna v novih rokah in pod vodstvom ravnatelja g. Detela krasno razvija ter bo postala v našem mariborskem kulturnem življenju važen činitelj.

Vprašanje vojne odškodnine. Naša vlada je prejela obširnejše poročilo od našega delegata pri komisiji za obnovo, g. Boškoviča, o pogajanjih za srbsko vojno odškodnino. Zavezniki so v Parizu apelirali na našo vlado, da sprejme te njihove najnovejše določbe, sklenjene v Bruslju. Po teh določbah naj bi dobila Srbija le 5% odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija. Ministrski predsednik dr. Vesnić je poročal o tem finančnemu odseku, ki je imel v torek sejo in o stvari dolgo razpravljala. Po razpoloženju večine ministrskih članov tega odseka, je težko pričakovati, da bo naša vlada sprejela ta odstotek, posebno, ker se ve, da je bilo to vprašanje enkrat že urejeno in protokol podpisan po zaveznikih zastopnikih. Trdi se, da so v Parizu rekli našemu delegatu, da sta Francija in Anglija znižali odškodnino za 2—3% in da niti Italija, niti Belgija ne bosta dobili vsega, kar zahtevata.

Mladeničem letnikov 1899 in 1900, ki iz kateregakoli vzroka niso došli na redno rekrutovanje, se naznanja, da se morajo predstaviti naknadnemu rekrutovanju, ki se vrši za mesto Maribor v Meljski vojašnici dne 19. julija t. l. ob 8. uri zjutraj. V vrho skupnega predvedenja se mora vsak obvezanec zglašiti omenjenega dne ob ½8. uri v mestnem vojaškem uradu na Rotovškem trgu št. 2. Stariši onih rekrutov, glede katerih se hoče doseči oprostitev, morajo priti sočasno z rekruti ter seboj prinesiti tozadevne prošnje, opremljene z družinskim izkazom, o neposrednem davku in potrdilom, da je rekrut hranilec, edinec itd. Take stariše se bo pri rekrutni komisiji zdravniško pregledalo. Rekrut, ki se tudi zdaj ne odzove, bo brezobzirno kaznovan po vojaškem zakonu.

Veljavnost mariborskega mestnega drobiža. Ministrstvo za finance je z odlokom z dne 19. junija t. l. A. br. 18.692 dovolilo, da ostane izdani papirnati drobiž mesta Maribora v prometu in v veljavi še do 31. decembra 1920.

Mestni kino predstavljal bo od torika 13. do vštete 15. t. m. potovanje Njegovega kralja, Visočanstva princ-regenta Aleksandra v Ljubljano ter slavnostni sprejem v Ljubljani in na Bledu. Posnetek tega v jugoslovenski zgodovini tako velevažnega dogodka je najbolje uspel.

Trgovine so v pondeljek odprte. Trgovski gremij.

Vozni red za celo Slovenijo stane od danes naprej, kar jih je še v zalogi komad le K 6— in se dobi v veletrgovini V. Weixl, Glavni trg.

ZJŽ podružnica Maribor priredi v pondeljek dne 12. julija ob ½20. uri na vrtu Narodnega doma javni žel. shod. Dnevni red: društveni zadeve, pragmatika. Poroča delegat, osrednjega odbora, tovariš Korošec. Na ta shod vabimo vse narodno-zavedne železničarje, ter celokupno uslužbenstvo iz pošte. Pridite vsi. Odbor.

Tudi v Mariboru padajo cene pri manufakturnem blagu. Tvrdba J. N. Šoštarčič si je nabavila v inozemstvu veliko količino blaga, katero prodaja radi padanja tuje valute po 20—30%, nekatere predmete pa celo 50% ceneje kakor poprej. To solidno slovensko trgovino najtopleje priporočamo.

Vrtni koncert se vrši danes zvečer od 18.—½23. ure na vrtu restavracije »Maribor« na Grajskem trgu. Svira znani izborni tercet.

Vstop prost. Dobra in cena vina, sveže pivo in prvovrstna mrzla in gorka jedila.

Prva tekma športnega kluba »Maribor« z »Rapidom« za prvenstvo se vrši jutri popoldan ob 18. uri na igrišču »Rapida«. Prijatelji slovenskega športa pridite v obilnem številu.

Sezona na Klopinskem jezeru na Koroškem je zopet otvorena. Izvrstna oskrba. Pension. Pojasnila daje ravnateljstvo hotela »Klopinsko jezero«.

Prekmurje.

Sokolska slavnost v Murški Soboti. Jutri se vrši v Murški Soboti v središču našega divnega Prekmurja prva sokolska slavnost — prvi sokolski nastop. Dolga stoletja je ječalo naše Prekmurje v tujem, madžarskem robstvu in naš narod je bil obsojen, da izgine. Toda močni in trdni so stali potomci panonskih Slovencev, nekdanj mogočnih gospodarjev od Donave do Mure, od Nežiderskega jezera do Drave, niso se vdali tujčevemu navalu ter tako dočakali dan, ko so rešeni vsake nevarnosti. Danes je Prekmurje za vselej združeno z našo svobodno domovino Jugoslavijo. In jutri se vrši v njegovem središču sokolski zlet. Kdo bi bil pred par leti upal na to misliti? Čudež bi se mu zdel to, bajka iz devete dežele — danes pa je ta čudež postal istina, bajka je postala živa resnica. Toda to še ni dovolj, da je Prekmurje državno-pravno naše, postati mora naše tudi po čustvovanju, po duši. Zato pa bo treba še mnogo dela, še mnogo naporov. Ustanovitev Sokola v Murški Soboti je prvi korak k tej uresničitvi. Velika je njegova naloga in težka tudi, zato potrebuje brezdvomno krepke podpore od naše strani vseh narodnih in naprednih krogov naše domovine. Posebno pa smo mi v obmejnih krajih, predvsem v Mariboru poklicani, da mu priskočimo na pomoč. Zato pa je naša dolžnost, da se v čimvečjem številu udeležimo jutrajšnje prve sokolske slavnosti v Murški Soboti.

Posetniki sokolske slavnosti v Murški Soboti se opozarjajo, da odide vlak iz Maribora, glavni kolodvor v Radgono jutri zjutraj ob pol 6. uri. V Radgoni pa bodo čakali vozovi in avtomobili, ki povedejo posetnike v Murško Sobotu in zvečer, oziroma kdor bo hotel v pondeljek zjutraj, nazaj v Radgono. Pogoji so torej jako ugodni.

Porotno sodišče.

Očenaš za 6000 K.

Jernej Pavlek, rudar iz Šmarjete pri Pliberku je slišal, da treba vsako stvar moliti. Očeta v nebesih, drugače človek nima sreče. Ko še ni rudaril po temnih rovih je služil pri Urši Maček v Komelju. Ta Urša je bila po Pavlekovem mnenju strašno skopa, slabo ga je plačala, denar je rajše kupičila v skrinji. Pavlek ji je pokazal fige in se podal „na lepše“. Božja volja je bila, ki ga je pripeljala na pot Antonu Škruberju ki ni mogel trpeti pri drugih, česar sam ni imel. V razgovoru kje bi se dalo olajšati blagajno z denarjem, se je Pavlek spomnil na Mačkovo Uršo. Razložil je Škruberju vse podrobnosti kako se pride v hišo in do narja in počakal v gozdu. Ker mu je bilo vse na tem, da se načrt posreči, je začel moliti Očenaš za srečni izid. In glejte, Pavlek je bil res uslišan. Škruber se je kmalo vrnil z denarjem, katerega sta si pošteno razdelila in že v 3 dneh pognala po grlu in kvartah. Škruberja so kmalu dobili in je bil že pri prejšnji poroti obsojen na 7 let, Pavlek pa, ki rad moli, se je pustil še le zdaj ujeti. Dve leti bo lahko molil Očenaš za srečen izid iz težke ječe.

Prijatelji tujih konj in volov.

Tam okrog Vuzenice in Ribnice na Pohorju je bilo lani konjskih tatvin čudo mnogo. Sled suma je sicer vselej šla tik pred Jurja Kernerja iz Vuzenic, ampak dokazi so manjkali. Še le ko se je slična tatvina ponovila pri Andreju Ostajniku v Ribnici in Antonu Paaru v

Marenhofu, se je zanjka okoli Karnerjevega vratu zadržala. Ko se je z Ostajnikovimi konji in vozom peljal preko mostu v Brejnem in je moral zbuditi mitničarja Ferka, je vprašan, od kod in kam, odgovoril, da je posestnik Krničnik od Sv. Duha, da je peljal zdravnika v Ribnico, od koder se zdaj vrača. Tako so ga sledili do Gradišče in obmejnih vasi in izsledili konje pri Jurju Müllerju. Slično smolo je imel Karner tudi glede Paarovih konj. Zagovarja se, da je konje kupil od nekega Pečarja v Sv. Petru pri Mariboru, a tega Pečarja dozdej še ni maži rodila. — 8 dolgih let težke ječe bo morda Karnerju ohladila ljubezen do konj in kobil.

Bolj neroden je bil njegov kolega tostran Pohorja, Ivan Pipenbacher bivši narednik, drugače sedlar v Bohovi. Njegova stara znanca Julijana Vinšek ga s palico v roki obtožuje, da ji je v zahvalo, da mu je postregla z jabolki, najpreje odpeljal kozo, potem pa še kobilu. Kobilu je zaklal v bližnjem gozdu, povabil sosedo na pečenko, na kar bo zdaj 2 leti in pol razmišljal v veliki hiši na Pobrežju in še 5000 K bo stari znancki Julijani plačal za kobilu brez kozo.

France Vesnik hoče biti hitro gotov, prizna kar hoče od njega, samo tega ne, da bi bil tudi vole kradel; konje, o tisto že, ampak volov, to pa ne. To, so mu hitro verjeli in mu hitro narekovali 5 in pol leta težke ječe.

Tudi Lojze Vampl iz Dešna, ne dela zagovorniku dr. Lipoldu mnogo preglavic. Prizna mirno, da je Martinu Bočku v Kotu pri Konjicah vkradel vola iz hleva, v katerem je hlapec spal, da je vola prodal Janezu Žeberia v Žbelovem, da ga pa ni tako grdo premikastil, kakor Boček trdi; vol se pač še ni privadil na novega gospodarja. Prizna tudi, da je župnika Lendovška v Makulak prikrajšal za 35 kg prekajene svinjine. Ker Vampl sodišču ni delal preveč sitnosti, ker je Biček dobil svojega vola, župniku Lendovšku pa božja beseda prinese druge svinjine dovolj, je Lojze Vampl čisto zadovoljen, da je dobil samo 2 leti težke ječe.

Ivan Fradl iz Galuška in Fridek Sodec iz Št. Jurja ob Ščavnici zaključita poglavje konjskih in volovskih prijateljev. Sodec se je še pred poroto z več drugimi „zmazal“ iz ječe. Fradl pa je počakal poroto, da sta s Sodecem vkradla Ivanki Sidonja v Žepovcu dve kobilu, jih prodala za 28.000 K in ves denar zapravila v Gradcu. Sodec se je ovadil sam in pobegnil iz zapora. Fradl pa je obsojen na 3 leta težke ječe.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Mariboru dne 29. avgusta 1920!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zadnje vesti.

Pred novo vladno krizo?

LDU Beograd, 9. julija. »Politika« piše pod naslovom »Pred krizo?«: Ako se do jutri ne rešijo sporna vprašanja, pride zopet do krize. Vendar pa kaže vse, da bo prišlo do sporazuma, ako obe stranki popustita.

LDU Beograd, 9. julija. Na včerajšnjem ministrskem svetu je pričela razprava o spornih vprašanjih. Kakor pišejo skoro vsi beograjski listi, je od rešitve teh spornih vprašanj odvisno, ali ostane še nadalje koncentracijski kabinet dr. Vesnića na krmilu, ali pa pride zopet do krize. Ko dospeta ministra dr. Korošec in Joca Jovanović, ki sta na službenem potovanju v južni Srbiji, se bodo rešila vsa sporna vprašanja.

Pogoji za sprejem 5% odškodnine.

LDU Beograd, 9. julija. Ministrski predsednik dr. Vesnič je obvestil ministrski svet o

rezultatu zavezniške konference v Bruslju in v Spaaji. Ministrski svet je sklenil, da se sprejme zavezniški sklep o 5% odškodnini, ako se nam zjamči prvenstvo v izplačilu in ako se nam dovolijo olajšave v vprašanju raznih dolgov ter ako se povoljno reši za nas vprašanje ladij na Jadranskem morju.

Povračilo 20% pridrzkov.

LDU Beograd, 9. julija. Po sklepu ministrskega sveta se vse priznanice onih 20%, ki so bili ob priliki žigosanja bivših avstro-ogrskih bankovcev odtegnjeni in ki znašajo več ko 1000 K, izpremene v državne obveznice z 1% obrestovanjem. Vsote pod 1000 K se izplačajo takoj.

Poljski poraz.

DKU Varšava, 9. julija. (Wolff.) Ministrstvo za zunanje posle je naslovilo na konferenco v Spaaji noto, v kateri pravi: Poljska je vsak čas pripravljena skleniti mir na podlagi samoodločbe narodov. Poljska vojska ščiti Evropo pred boljševiško nevarnostjo. Poljski narod vstaja v obrambo svoje narodne vojske. Poljska rabi, ako hoče nadaljevati obrambo materijelno in moralno podporo zaveznikov.

DKU Berlin, 9. julija. Listi poročajo iz Kopenhaga: Po v Helsingsfors dospelih poročilih je vojaški položaj Poljske obupen. Južno Prokurowa so Rusi zopet prodrli poljsko fronto ter korakajo v smeri na Tarnopol in Lvov. Stari trdnjavski trikot Rovno—Dubno—Luck je sedaj brez vse obrambe. Od Karpatov do Berezine se nahaja poljska vojska v popolnem razsulu. V obrambni fronti se nahajajo velike luknje. Velika ruska ofenziva se razvija v treh smereh 1. na Tarnopol in Lvov, 2. na Lvov in Lublin 3. in najmočnejša pa na Mogyr, Pinsk, Brest-Litovsk in Varšavo. Prodiranje proti Varšavi ogroža Poljsko najbolj ter lahko pomeni njen konec.

Rusi sprejeli angleški predlog.

DKU Moskva, 9. julija. (Brezlično.) V brezlični brzojavki, naslovljeni na Lorda Curzona, naznanja ljudski komisar za zunanje stvari, da se sovjetska vlada popolnoma pridružuje angleški želji po doseženju prijateljskih odnašajev med obema državama. Sovjetska vlada jemlje na znanje po Krasinu ji izročeno angleško noto od 1. julija ter pristaja na to, da naj tvorijo podlago za sklenitev miru med Rusijo in Anglijo oni vodilni pogoji, ki jih vsebuje omenjena nota. Pristaja dalje na to da se sklene med obema državama premirje, ki naj vodi do popolnega miru.

Položaj na Reki.

DKU Milan, 9. julija. Kakor poroča „Seccolo“ se položaj na Reki vedno bolj poostruje. Dela se na to da bi se zboljšala valuta in banke so že pristale na to, da preskrbe potrebna posojila, zaktevajo pa za to, da se jim izroči vse mestne dohodninske vire. Narodni svet pa se temu upira, ker bi s tem prišel za daljši čas ob vse dohodke.

Romuni izpraznili Cajto.

DKU Budimpešta, 9. julija. Romuni so izpraznili Cajto trideset kilometrov pred Szatmar-Nemethy. Kraj je zasedla obmejna komisija.

Španski kralj v Londonu.

DKU London, 9. julija. (Reuter.) Semkaj je prispel danes španski kralj.

Konferenca v Spaaji.

DKU Spaaja, 9. julija. (Havas.) Današnja seja konference, na kateri so podpisali Nemci vojaški protokol je trajala do 11. ure in tričetrt. Seja se je potem nadaljevala. Na dnevnem redu je vprašanje vojnih krivcev.

Stavka na Slovaškem.

DKU Praga, 9. julija. »Češko slovo« poroča iz slovaškega vira, da je stavka na košiško—oderberški progi političnega značaja ter so jo povzročili iz Budimpešte došli madžarski boljševiki.

Izvoz žita v Čehoslovaško.

LDU Beograd, 9. julija. Med čehoslovaško in našo vlado so se pričela pogajanja za sklep trgovinskega dogovora glede izvoza žita in koruze v Čehoslovaško. Izvozni kontingent znaša 1000 vagonov.

Vzpostavitev trgovinskega prometa med Ameriko in Rusijo.

DKU Washington, 9. julija. (Reuter.) Državni departma je ukinil omejitve v trgovinskem prometu z Rusijo; pod zaporo ostane samo še vojni materijal.

DKU Pariz, 9. julija. V dopolnilo k vesti o ukinjenju zapora amer. trgovinskega prometa z Rusijo se poroča, da so ukinjene istočasno tudi omejitve v trgovanju z Avstrijo, Bolgarsko in Turčijo ter se bodo smeli odslej izvažati iz Amerike v te države vsi predmeti, ki ne služijo v vojne namene.

Praška časnikarska visoka šola.

LDU Praga, 9. julija. Praška časnikarska visoka šola se odpre 1. oktobra t. l. na filozofski in juridični fakulteti. Predavanja so obvezna in brezplačna. Poležiti je treba končni izpit.

Borza.

LDU Curih, 9. julija. (Borza.) Devize: Berlin 14.70, Holandija 176.90, Newyork 556, London 22, Pariz 46.80, Milan 33.35, Bruselj 49.75, Kodanj 92, Stockholm 122.75, Kristijanija 92.50, Madrid 90.50, Buenos Aires 230, Praga 12.50 Beograd 31.50, Zagreb 7.90, Budimpešta 3.55, Varšava 3.25, Dunaj 3.85, avstrijske žigosane krone 4.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska: Mariborska tiskarna d. d.

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremenja železniških vozov. Pojasnila v pisarni Pristanišča ulica 3.

Inserati

„Mariborskem delavcu“

imajo vedno

velik uspeh!
Ne zamudite torej ugodne prilike!